

Landskap: Småland. Upptecknat av: A. L. - B. S.
 Härad: Sunnerbo. Adress: Lund.
 Socken: Hinneryd. Berättat av Sander Larsson.
 Uppteckningsår: 1934. Född år i Skararp.

Uppteckningen rör Fiske i sjön Exen,	sid. 1-2.
Fiskelycka,	3.
Fiskemärke,	4.
Jakt,	5.
Såningsmärke,	6.
Tur vid oxaköp,	7.
Smörjning av katt,	8.
Medel för kons trivsel,	9.
Lie i säden,	10.
Sågen från Skararp,	11.
"Barka bont la".	12.

4894

Fiske i sjön Exen.

Vad, som framförallt fiskades i sjön Exen var gädda och braxen. ~~NÄT~~ Näten bundos av Larsson. Till braxennät skulle maskorna vara tre tum. Dessa nät sattes ut på våren. Det gällde då att söka rätt på braxens lekplats. Dessa fiskar brukar leka i två omgångar. Det första stimmet skulle man emellertid låta vara. De förberedde endast lekplatserna och voro ett slags spejare, som utsändes för att se efter, om lekplatserna voro säkra. Man kunde taga första stimmet, om man ville, men då gick man miste om hela det följande, då braxen ofta kom i hundradetal. När braxen kommer på sin "skarpa lek" uppsöker den gräsbevuxen botten. Nu har Exen sänkts 1,80 m., och det har haft till följd att braxen uppsökt djupare vatten och i stort antal gått ut från Exen.

Ryssjor brukade L. även lägga ut och tog däri gäddor och braxen. Vid åmynningen gick det särskilt bra. Måna lade då ut ryssjan med landgåern som fortsättning av åstranden rakt

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

4894

ut i sjön. och ryssjan mitt emot mynningen av ån. Fiskarne, som följa stranden, gå då utmed "landgåren" in i ryssjan. På vintern idkas vintermete. Förr ljustrade man all slags fisk. När det var mörkt, hade man brandjärn, som satt i fören av båten och i vars korg tjärved brann. På meterdjupt vatten gick det bäst att ljustra. Man såg även fisk, som var långt bort från båten, och för att få tag i dem kastade man ljustert. Fisk, som var intill bätkant, ljustrade med handen. Laxöring finns i Exen sedan 50 år tillbaka. Sutare har även inplanterats och tycks trivas utmärkt.

Skjuta fisk hade man även gjort i Exen, och L. hade sett på den saken. Man lade dynamit i en flaska och band en sten i den. När bubblorna stego upp från sjöbotten, fick man akta sig för att vara i närheten. Engång kom en båt för nära, och då kastades den meterhögt upp i luften.

2.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

4894

Fiskelycka.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Spotta på masken när man metar,ger fiskelycka.

3

För några år sedan fanns det en gubbe vid Exen,som, när han skulle gå och meta,vände hem såfort han mötte enkvinnlig varelse eller fick seen höna eller en katt.Hunden däremot gav fiskely^cka.

4894

Fiskemärke.

När enbusken ryker, leker braxen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

4894

Jakt.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Larsson hade varit med om att jaga tjäder vid bloss
Man hade då en stång och på den en korg av järnband och i den
tjärved, som brann. Tjädrarna brukade flyga upp flera stycken i ett
träd. När man så skulle skjuta dem, skulle man börja med den, som
satt nederst och så skjuta en för en uppåt. Började man med den,
som satt överst, flögo alla, och då fick man endast en.

Rådjur fanns det förr gottom i Skararp. Man jagade
dem på drev/klappjakt/. "En trettio man gick och klappade bland
träden", som L. uttryckte sig. En gång fingo de i ett sådant drev
utom 3 rådjur 2 rävar och en hel del harar. En gång hände det sig
att, en råbock skallade till en pojke, som gick med i drevet, så att
han föll omkull. Råbocken blev emellertid fri.

Det var huvudsakligen danskar, som förr brukade
jaga i Skararp.

4894

Såningsmärke.

"Om man sår i ne' ^{sä}, tar dä utav joren den kraft

som ä".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

4894

Tur vid oxaköp.

Fru Larsson talade om, hur hennes far, när han skulle till marknaden och köpa stutar, på natten innan lade tömmarna under huvudkudden och sov på dem, för att oxaköpet skulle gå bra följande dag.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

4894

Smörjning av katt.

Larssons dotter skulle en gång köpa en ^{a/} katt av en bonde i Skararp. Hon skulle då betala 5 öre, för att katten skulle trivas, och innan bonden släppte katten ifrån sig, smorde han in katten med smör.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

4894

Medel för kons trivsel.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

L. berättar: "Far min skulle en gång sälja en ko till en bonde här i by. När kon kom fram till gården, där bonden bodde, kom han ut och sa, att far ~~inte~~ fick le in kvi'an, förrän han kom ner till lagården. Efter en stund kom bonden ut med en linstott, och den tände han på under nosen på kvi'an, innan hon fick komma in i lagården. Kon blev emellertid skrämmd och sprang hem. Det var väl meningen, att bonden på så sätt skulle röka tur i kon."

4894

Lie i säden.

"Det hände en gång," säger L., "att min far hade köpt säd av en bonde här i byn och gick dit för att hämta den. När bonden i fråga skulle ta ett tag i säbingen med näven, sårade han sig ganska illa i handen av en lie, som låg dold i säden. Bonden hade lagt dit lien för att skydda säden för trollen."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

4894

Sägenfrån Skararp.

Skararp friköptes för många år tillbaka i tiden av en man ,som hette Schante? för ettusen daler från Malmsjö?. Denne Schante hade en vallpojke ,som skulle vakta korna för vargarna ,och han hittade en gång en stor gryta full med gull. När han kom hem ,sade han till fördrängen ,att om denne rörde grytan skulle han dö. Drängen var emellertid synerligen slug. Han tog med Schates hund och band den fast vid grytans fot. Så ropade han på hunden ,och denne ryckte till och slet omkull grytan. Hunden dog genast ,men grytan blev på så sätt löst från trolldomen. Drängen fick guldet och blev rik. Platsen ,där grytan med guldet skulle stått var Husön ,där Skagaholms fäste en gång skall ha legat.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

4894

"Barka bont la".

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Larsson omtalade, hur de unga förr brukade leka något, som kallades "Barka bont la". Det var en vanlig ringlek. Två och två stödo iring, så att en stod framför och en bakom. Den, som stod bakom lade sina händer på den, som stod framför. En udde stod utanför ringen. Denne skulle slå en av dem, som stodo bakerst i ryggen, under det han sade: "Barka bont, barka bont." Den som fick slaget skulle då springa runt och tillbaka till utgångspunkten, där han, innan udden hann fram, skulle söka ställa sig framför den, på vilkens axlar han förut haft sina händer. Udden sprang åt motsatta håll runt ringen, och det gällde, vem av de två, som skulle komma först till målet.

Angående uppställningen vid leken, se teckningen å baksidan på detta ark!

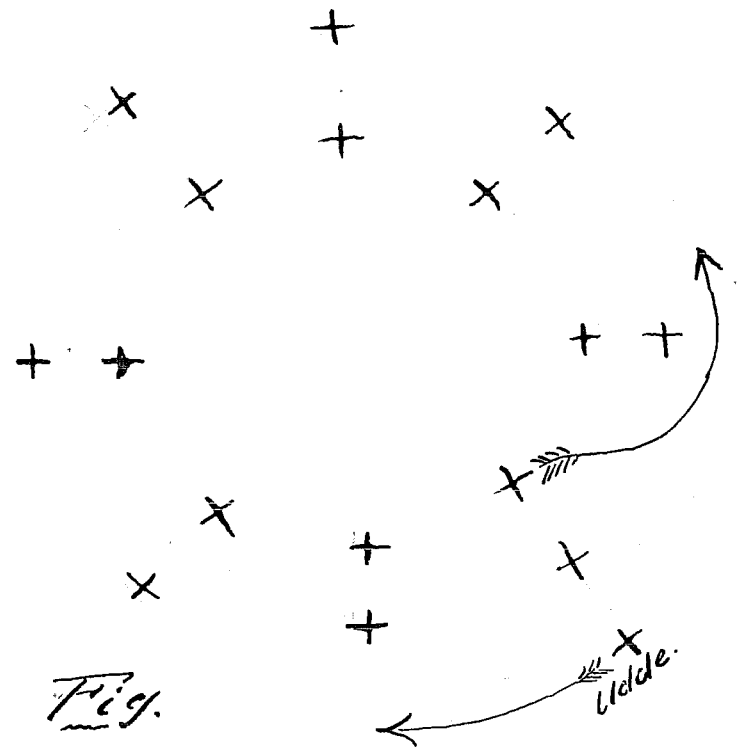

Fig.